

Περιεχόμενα

1. ΠΩΣ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΟΡΑ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ... ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ 04/04/2021 σελ.22
2. ΤΩΡΑ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΛΛΟΥΜΙ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ 04/04/2021 σελ.1,5
3. ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΧΑΡΑΥΓΗ 04/04/2021 σελ.32
4. ΑΝΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΟΝ ΠΑΙΔΙΩΝ... ΧΑΡΑΥΓΗ 04/04/2021 σελ.1,12

1. ΠΩΣ Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΟΡΑ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑ-COVID...

Μέσο: ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/04/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/04/2021

Σελίδα: 22

Πώς η παιδεία μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη στη μετα-Covid εποχή;

Της δρος Χριστίνας Κατσουρωπού

Η παιδεία καλείται να αποτελέσει ένα από τα σημαντικότερα μέσα για την καταπολέμηση της οικονομικής κρίσης που επήλθε ως συνέπεια της πανδημίας. Προκειμένου να αξιοποιήσουμε το εκπαιδευτικό μας σύστημα ως βασικό εργαλείο ανάπτυξης και εργασιακής ασφάλειας, είναι σημαντικό να ενισχύσουμε κατά πρώτον την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, και κατά δεύτερον τη βασική σχολική εκπαίδευση, λαμβάνοντας καίρια μέτρα που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες συνθήκες. Έρευνα του Συμβουλίου της Ευρώπης σε διάφορες χώρες έδειξε πως οι νέοι ανησυχούν ότι θα παγιδευτούν στη «φτώχεια» λόγω του κινδύνου ανεργίας που προέκυψε από την πανδημία. Χαρακτηριστικά, πρέπει να αναφέρουμε ότι οι πετυχημένες πολιτικές οικονομικής ανάπτυξης που υιοθετήθηκαν στην Κύπρο πριν την πανδημία έφθιναν τους δείκτες ανεργίας το 2019 σε περίπου στο 5%. Για να συνεχίσουμε αυτή την πορεία και μετά το τέλος της πανδημίας, οφείλουμε να επενδύσουμε στην παιδεία. Παράλληλα, πρέπει να αναγνωρίσουμε το γεγονός ότι έχουμε ήδη εισέλθει στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης, γεγονός που οδηγεί σε σημαντική διαφοροποίηση των θέσεων εργασίας. Το κράτος καλείται να παροτρύνει, με οικονομικά και άλλα κίνητρα, την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών που καλλιεργούν λιγότερο τη στεία γνώση και περισσότερο τις δεξιότητες, αφού αυτές θα μας χρειάζονται περισσότερο στην εποχή που «τα ρομπότ αντικαθιστούν τον άνθρωπο». Τι σημαίνει όμως αυτό για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης;

Είναι σημαντικό να ενισχύσουμε την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και τη βασική σχολική εκπαίδευση

*Ακαδημαϊκός, PhD University of Cambridge -Αριστίνδην υποψήφια με τον ΔΗΣΥ στην επαρχία Αμμοχώστου

Αναφορικά με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, το κράτος

οφείλει να αναπτύξει αποθετήρια πληροφοριών για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, σε ευρωπαϊκό και όχι σε κρατικό επίπεδο. Μέσα από τον επαγγελματικό προσανατολισμό στο σχολείο, οι νέοι θα μελετούν τις πληροφορίες αυτές και με βάση τα σταπποκά για το ποια επαγγέλματα θα είναι πρόσφορα ή όχι, στην Κύπρο ή την Ευρώπη σε μία πενταετία, θα έχουν την ευκαιρία να επιλέγουν αναλόγως τι θα σπουδάσουν. Επιπροσθέτως, το κράτος καλείται να δώσει κίνητρα στα πανεπιστήμια για να αναπτύξουν προγράμματα αειφόρου επαγγελματικής ανάπτυξης και διά βίου μάθησης, τα οποία παρέχουν ευκαιρίες για κατάρτιση μέσα και έξω από τον χώρο εργασίας. Ταυτόχρονα, οφείλει να δώσει και οικονομική στήριξη στα άτομα για να παρακολουθούν τέτοια προγράμματα και κυρίως στους άνεργους νέους. Με τον τρόπο αυτό, το ανθρώπινο δυναμικό θα επανακαταρτιζέται διά βίου με βάση τις νέες συνθήκες που θα επικρατούν και, συνεπώς, δεν θα στερείται των δεξιοτήτων που απαιτούνται από την αγορά στην εκάστοτε εποχή και με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίζεται η εργασιακή απασχόληση. Επίσης, κίνητρα πρέπει να δοθούν και για την εισαγωγή μαθημάτων επιχειρηματικότητας, καινοτομίας και χρηματοοικονομικού γραμματισμού στα προγράμματα σπουδών όλων των φοιτητών και φοιτητριών σε όλους ανεξαιρέτως τους κλάδους σπουδών. Σε τέτοιου είδους μαθήματα, οι φοιτητές/τριες θα έχουν την ευκαιρία να μαθαίνουν πώς μπορούν να δημιουργήσουν μια επιχείρηση, από πού μπορούν να αντλήσουν κονδύλια για νεοφυείς εταιρείες, αλλά και πώς μπορούν να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα της επιχείρησής τους με βάση τις αρχές του σύγχρονου μάρκετινγκ.

Αναφορικά με τη σχολική εκπαίδευση, το κράτος καλείται να εντάξει την «επανάσταση δεξιοτήτων» στα αναλυτικά προ-

γράμματα τόσο της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, προκειμένου να δημιουργηθούν νέες ευκαιρίες για τις μελλοντικές γενιές σε όλα τα επίπεδα ζωής, αλλά κυρίως και όσον αφορά στην οικονομική τους ανάπτυξη. Οι μαθητές και οι μαθήτριες στη σύγχρονη εποχή καλό είναι να διδάσκονται περισσότερο «πίτες δεξιότητες» (soft skills) και λιγότερο «στείρες γνώσεις», όπως η ανεξάρτητη σκέψη, η επιχειρηματικότητα, η επίλυση προβλήματος, καθώς και οι δεξιότητες έρευνας, αναζήτησης, ανάλυσης και σύνθεσης πληροφοριών. Επιπροσθέτως, το κράτος, αξιοποιώντας κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλει να ενισχύσει τα σχολεία με σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό και γρήγορες ασύρματες συνδέσεις στο διαδίκτυο. Στην εποχή της τεχνολογικής «έκρηξης», η ψηφιοποίηση της μάθησης και της εκπαίδευσης είναι εκ των ων ουκ άνευ και ως εκ τούτου το κράτος οφείλει να εκπαιδεύσει κατάλληλα τους εκπαιδευτικούς, αλλά και να αναπτύξει την ψηφιακή πολιότητα σε όλα τα νεαρά άτομα.

Τέλος, η εποχή του κορωνοϊού επβάρησε τον ολοκληρωμένο πολιτικό σχεδιασμό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η οποία καλό είναι να αξιοποιείται συνδυαστικά, αλλά όχι αποκλειστικά και μετά την πανδημία. Το κράτος καλείται να βελτώσει τις υφιστάμενες δομές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σχεδιάζοντας ειδικά αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα, αναπτύσσοντας ομάδες ψηφιοποιημένου εκπαιδευτικού υλικού και εργαλείων, παρέχοντας σε εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές εκτεταμένη κατάρτιση στις ψηφιακές δεξιότητες και αναπτύσσοντας μηχανισμούς και δείκτες για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

2. ΤΩΡΑ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΛΛΟΥΜΙ

Μέσο: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/04/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/04/2021

Σελίδα: 1

Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα για το χαλλούμι

Πολλές οι προκλήσεις

Η επόμενη ημέρα της κατοχύρωσης του χαλλουμιού δημιουργεί νέες προκλήσεις. Ταυτόχρονα, εγείρει σειρά ζητημάτων τα οποία χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η κατοχύρωση θα ενισχύσει την διεθνή παρουσία του προϊόντος. Ο ανταγωνισμός από παραλλαγές του προϊόντος, η επάρκεια γάλακτος και οι διαδικασίες ελέγχου. Δηλώσεις Φώτη Παπαδήμα. Σελ. 5

2. ΤΩΡΑ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΑ ΔΥΣΚΟΛΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΛΛΟΥΜΙ

Μέσο: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/04/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/04/2021

Σελίδα: 5

Σε νέα πεδία οι μάχες για το χαλλούμι

Ο ανταγωνισμός από παραλλαγές του προϊόντος, η επάρκεια γάλακτος και οι διαδικασίες ελέγχου

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Στον απόηχο της κατοχύρωσης του χαλλουμιού, αναντίθετα μιας επιτυχίας για την Κύπρο, ξημερώνει η επόμενη μέρα που αφορά την διαχείριση της κατάστασης. Προκύπτουν λοιπόν σειρά ζητημάτων τα οποία χρήζουν της ιδιαίτερης σημασίας τόσο του Υπουργείου Γεωργίας, όσο και των εμπλεκόμενων φορέων, παραγωγών γάλακτος και τυροκόμων, ούτως ώστε να διασφαλιστεί ότι η κατοχύρωση θα ενισχύσει την διεθνή παρουσία του προϊόντος. Πάντως από την πρώτη κιόλας στιγμή ο υπουργός Γεωργίας Κώστας Καδής μίλησε για την επόμενη μέρα

Οι τυροκόμοι θα πρέπει να είναι έτοιμοι μέχρι την 1η Οκτωβρίου να αλλάξουν το branding των προϊόντων τύπου χαλλουμιού όπως χαλλούμι με ορμητικά, light και οργανικά.

και την σημασία της διαχείρισής των ευκαιριών και των προκλήσεων, δημιουργώντας γέφυρα επικοινωνίας με τους εμπλεκόμενους φορείς, μέσω της συμμετοχής τους στην τεχνοκρατική ομάδα διαχείρισης των νέων δεδομένων. Στο μεταξύ, η διαδικασία ελέγχου των προδιαγραφών του χαλλουμιού φαίνεται ότι ήδη αποτελεί πηγή διαφωνιών τόσο για Τουρκοκύπριους παραγωγούς, όσο και για κυπριακές εταιρείες οι οποίες ζητούν να έχουν ρόλο στην διαδικασία. Μαζί με τον κ. Φώτη Παπαδήμα, αναπληρωτή καθηγητή στο τμήμα Γεωπονικών Επιστημών, βιοτεχνολογίας και επιστήμης τροφίμων στο **ΤΕΠΑΚ**, αναλύουμε πιθανές προκλήσεις οι οποίες θα βρεθούν στον δρόμο του πιστοποιημένου, πλέον, προϊόντος μας.

Σωστός έλεγχος

Θα πρέπει να διαφυλάξουμε το χαλλούμι ως κόρη οφθαλμού αναφέρει χαρακτηριστικά ο κ. Παπαδήμας και παρουσιάζει σενάρια παρατυπιών, ανάλογα με αυτές που έγιναν στην περίπτωση της ελληνικής φέτας. Για παράδειγμα, πρόσφατα εντοπίστηκε να πωλείται φέτα με την ένδειξη ΠΟΠ, η οποία περιείχε 80% αγελαδινό γάλα, το οποίο βάσει προτύπου απαγορεύεται. «Εάν δεν ελεγχουμε τον τρόπο παραγωγής του, υπάρχει κίνδυνος όταν οι παρατυπίες γίνουν επανειλημμένα να μπει και η Κύπρος στο

Την σημασία του σωστού ελέγχου στο προϊόν υπογραμμίζει ο Φώτης Παπαδήμας, αναπληρωτής καθηγητής του ΤΕΠΑΚ. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να διαφυλάξουμε το όπιο του ΠΟΠ, ως κόρη οφθαλμού.

μικροσκόπιο ελέγχου», επισφαινεί. Χρειάζεται λοιπόν αυστηρός έλεγχος, κάτι το οποίο έχει αναλάβει η Bureau Veritas. Πάντως, στις προκλήσεις της επόμενης μέρας θα πρέπει να συμπεριληφθούν και αντιδράσεις στην Κύπρο οι οποίες έχουν εκφραστεί ακροθιγώς για την διαδικασία επιλογής της εν λόγω εταιρείας.

Ποσότιμα γάλακτος

Το αν θα καταφέρουν τελικά οι παραγωγοί να παράγουν τις απαιτούμενες ποσότητες αιγοπροβάειου γάλακτος ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες που θα προκύψουν λόγω της ποσότητας, είναι ένα ζήτημα το οποίο ενδέχεται να αποτελέσει την αιχμή του δόρατος στην προσπάθεια συμμόρφωσης με το πρότυπο χαλλουμιού. Μιλώντας με αριθμούς, αυτή την στιγμή παράγονται 245 εκατ. λίτρα αγελαδινού γάλακτος και 35 εκατ. λίτρα αιγοπροβάειου γά-

λακτος τα οποία προορίζονται για την παραγωγή 45 χιλιάδων τόνων χαλλουμιού ετησίως. Μέχρι το 2024 η παραγωγή του αιγοπροβάειου γάλακτος θα πρέπει να τετραπλασιαστεί. Σε διαφορετική περίπτωση, σημειώνει ο κ. Πέτρου, οι δυνατότητες παραγωγής χαλλουμιού θα φθάνουν μόλις στο 1/3 της ζήτησης. Θα συρρικνωθεί δηλαδή στους 14 χιλιάδες τόνους. Από το 2014 με την κατάθεση του φακέλου στην ΕΕ δεν έγιναν πολλά προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτό οφείλεται και στην κατάσταση που χαρακτηρίζει την πορεία του βιαιότες τα προηγούμενα χρόνια, επισφαινεί ο κ. Παπαδήμας. Από την πλευρά του το Υπουργείο Γεωργίας έχει ανακοινώσει την πρόθεση του για στήριξη και ενίσχυση της αιγοπροβατοτροφίας με επιδοτήσεις πολλών εκατομμυρίων οι οποίες αναμένεται να ανακοινωθούν σε επόμενες συνεδρίες του Υπου-

ργικού Συμβουλίου. Τώρα σε ό,τι αφορά τους ίδιους τους παραγωγούς, θεωρείται δεδομένο ότι η αύξηση της παραγωγής δεν μπορεί να γίνει από τη μια μέρα στην άλλη. Τα χρονοδιαγράμματα μέσα στα οποία θα πρέπει να διπλασιαστεί η παραγωγή του αιγοπροβάειου, προκάλουν ποσοστό κέρδους στους παραγωγούς με τους Τουρκοκύπριους να θέτουν στο τραπέζι εισιτήσεις να παράσσει τον χρόνο προσαρμογής. Επισήμως πάντως, κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να βρίσκεται στις προθέσεις της κυβέρνησης. Νικητές από την υπόθεση εκτιμάται πάντως ότι θα εξέλθουν οι μικροί παραγωγοί εκτός ο.κ. Παπαδήμας, οι οποίοι έφτασαν στο παραδοσιακό χαλλούμι ακόμα και πριν την κατοχύρωση.

Χαλλούμι με τσίλι

Φυσικά δεν είναι μόνο το θέμα της ποσότητας του γάλακτος που

Τα προστατευόμενα κυπριακά προϊόντα

- Μπρώζο ΠΓΕ και ΠΟΠ
- Τερίτζελλούθκια αίτησις 5/3/21
- Μακαρόνια της Σμίλλας και του Σκλινητζού αίτησις 5/3/21
- Λουκάνικο Πιτσιλιές καταχώρηση 10/2/21
- Λούντζα Πιτσιλιές καταχώρηση 10/2/21
- Χοιρομέρι Πιτσιλιές καταχώρηση 08/10/20
- Κολοκάσι Σιτήρας/ Κολοκάσι-Πούλλες Σιτήρας (ΠΟΠ) αίτησις 03/08/16
- Γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού καταχώρηση 21/5/16
- Παφίτικο Λουκάνικο καταχώρηση 20/10/15

- Χαλλούμι (ΠΟΠ) δημοσίευση 28/7/15
- Κουφέτα Αμυγδάλου Γεωσκίπου καταχώρηση 03/03/12
- Ούζο καταχώρηση 13/2/08
- Ζιβάνια καταχώρηση 13/2/08
- Λουκούμι Γεωσκίπου καταχώρηση 15/12/07
- Κουμανδάρια καταχώρηση 17/02/06
- Κρασί (Κρασοκώρια Λεμεσού - Αράμης, Λαόνα, Βουνί Παναγιώτ - Αμπελίτης, Λαόνα Ακάμα, Πιτσιλιά, Κρασοκώρια Λεμεσού, Πάφου, Λεμεσού, Λάρνακας, Λευκωσίας) καταχώρηση 26/1/06 ΠΓΕ

ανασκευτεί τους παραγωγούς. Χαλλούμι με τσίλι, με βασιλικό, light, χαλλούμι οργανικό, χαλλούμι χωρίς λακτόζη, όλα αυτά ήταν προϊόντα πάνω στα οποία βασίστηκαν οι εξαγωγές τα προηγούμενα χρόνια, και μάλιστα εκτιμάται ότι ήταν η αιτία για την εκτόξευση των εξαγωγών τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Τυροκόμων, αυτά τα προϊόντα αντιπροσώπευαν στο 30-35% των εξαγωγών τα τελευταία χρόνια. Θεωρείται δεδομένο ότι η παραγωγή αυτών των προϊόντων θα συνεχιστεί με η χωρίς την ένδειξη ΠΟΠ και μετά την 1η Οκτωβρίου. Το θέμα τέθηκε στην τελευταία σύζηση των Τυροκόμων με τον Υπουργό Γεωργίας. Ο πρόεδρος του συνδέσμου Γιώργος Πέτρου ανέφερε στην «Κ» ότι εκ του αποδεχόμενου της σύζησης, φάνηκε να υπάρχει πιθανότητα να συνεχιστούν να πωλούν αυτά τα προϊόντα ως χαλλούμι, ωστόσο θα πρέπει να ξεκαθαρίζεται στην συσκευασία ότι πρόκειται για προσθήκες ουσιαστικών που δεν περιλαμβάνονται στο πρότυπο χαλλουμιού. Σε κάθε περίπτωση ο ανταγωνισμός αντίστοιχων φθηνότερων προϊόντων που θα φέρουν άλλη ονομασία, από χώρες όπως Βουλγαρία και Ρουμανία θεωρείται δεδομένος. Την ίδια ώρα ενδεχόμενες εξαγωγές υποεισροπώντων χαλλουμιού από τα Κατεχόμενα προς τρίτες χώρες είναι δεδομένο ότι θα λανθάνουν των ελέγχων και της καταγραφής.

Η τιμή

Το χαλλούμι θεωρείται αυτή την στιγμή, φθινό τυρί. Από την στιγμή ωστόσο που θα γίνει ΠΟΠ και θα αυξηθεί η χρήση του αιγοπροβάειου, αυτό συνεπάγεται και η αύξηση της τιμής. Και από παρά το γεγονός ότι η απόδοση του αιγοπροβάειου γάλακτος σε τυρί, είναι μεγαλύτερη

από του αγελαδινού. Σύμφωνα με τα στοιχεία του συνδέσμου τυροκόμων, η προμήθεια και η παράδοση του αγελαδινού γάλακτος κοστίζει 65 σεντζ/λίτρο. Η αγορά αιγοπροβάειου έχει κόστος 1,15 ευρώ συν έξι ευρώ κόστος για την μεταφορά του στα τυροκομεία. Η αύξηση της χροιάς του αιγοπροβάειου γάλακτος μαθηματικά, θα αυξήσει και το κόστος της παραγωγής του χαλλουμιού και άρα και την τιμή διάθεσης του προϊόντος στην αγορά. Στα έξοδα θα πρέπει να προστεθεί και το κόστος ελέγχου του προϊόντος ώστε να φέρει την ένδειξη ΠΟΠ.

Αναδιοργάνωση μάρκετινγκ

Είναι σαφές ότι μετά την κατοχύρωση προκύπτουν νέες δυνατότητες προώθησης του προϊόντος και αξιοποίησης της νέας δυναμικής που φέρει μαζί της η ένδειξη ΠΟΠ. Χρειάζεται να γίνουν ενέργειες τις οποίες θα στηρίξει και το κράτος επισφαινεί ο κ. Παπαδήμας. Ήδη είναι γνωστό ότι προωθείται μελέτη και σχεδιασμός στρατηγικής από το Υπουργείο Εμπορίου για το χαλλούμι, ώστε να ενισχυθεί η διακρίσιμότητα του ως αυθεντικό κυπριακό προϊόν, στο πλαίσιο του προγράμματος για χρηματοδότηση του αγροτικού ύψους 10 εκατ. από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Αυτό που ενδεχόμενος να τρέξει πιο γρήγορα είναι η αναδιοργάνωση του branding από τους ίδιους τους παραγωγούς, έχοντας πλέον μεγαλύτερο περιθώριο κέρδους - το χαλλούμι ως ΠΟΠ ή τα υποπροϊόντα αυτού τα οποία θα εμπειρεύουν αρωματικά, όπως Βασιλικό και τσίλι, και ποιο το πλέον προβάσιμο του καθεσώς. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η αναζήτηση μεγαλύτερων αγορών, με τις ΗΠΑ να είναι για πολλούς ως ιδανική επιλογή.

Κυπριακά προϊόντα με την βούλα

Το χαλλούμι είναι το δεύτερο κυπριακό προϊόν το οποίο κατοχυρώνεται για προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ). Προηγήθηκε η κατοχύρωση τον Αύγουστο του 2016 για το κολοκάσι Σιτήρας. Η Κύπρος έχει επίσης άλλα έντεκα προϊόντα τα οποία έχουν πιστοποιηθεί ως Προστατευόμενες Γεωγραφικές Ένδειξεις (ΠΓΕ). Αυτά είναι τα Λουκάνικο, Λούντζα και Χοιρομέρι Πιτσιλιές, το γλυκό Τριαντάφυλλο Αγρού, το Παφίτικο Λουκάνικο, η Κουφέτα Αμυγδάλου Γεωσκίπου, το Ούζο, η Ζιβάνια, το Λουκούμι Γεωσκίπου, η Κουμανδάρια, και το Κρασί (Κρασο-

κώρια Λεμεσού - Αράμης, Λαόνα, Βουνί Παναγιώτ - Αμπελίτης, Λαόνα Ακάμα, Πιτσιλιά, Κρασοκώρια Λεμεσού, Πάφου, Λεμεσού, Λάρνακας, Λευκωσίας). Επιπλέον στις 5 Μαρτίου υποβλήθηκε αίτηση για κατοχύρωση ως ΠΓΕ τα Τερίτζελλούθκια και τα Μακαρόνια της Σμίλλας και του Σκλινητζού. Η διαφορά μεταξύ ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι ότι η ονομασία ΠΟΠ ταυτοποιεί ένα προϊόν το οποίο παράγεται, μεταποιείται και παρασκευάζεται σε καθορισμένη γεωγραφική περιοχή βάσει καθορισμένων προδιαγραφών. Οι πρώτες ύλες παραγωγής του προέρχονται και αυτές από τη δεδο-

μένη γεωγραφική περιοχή ενώ η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά του είναι άμεσα συνδεδεμένα με την εν λόγω περιοχή. Στην περίπτωση της Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης, ταυτοποιείται ότι το προϊόν έχει παραχθεί ή μεταποιηθεί ή προπαρασκευαστεί σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, βάσει καθορισμένων προδιαγραφών. Τα συστατικά παραγωγής/παρασκευής του δεν προέρχονται κατ' ανάγκη από την εν λόγω γεωγραφική περιοχή, ενώ η ποιότητα, η όψη ή άλλο χαρακτηριστικό του συνδέεται άμεσα με τη δεδομένη περιοχή.

Δράσεις προώθησης του πολιτιστικού τουρισμού

Συμμετοχή του ΤΕΠΑΚ στο ευρωπαϊκό έργο «ΤΕΧΤΟΥΡ» για σχεδιασμό καινοτόμων και βιώσιμων στρατηγικών ενίσχυσης της κοινωνικοοικονομικής εδαφικής ανάπτυξης λιγότερο γνωστών περιοχών στην Ευρώπη

Του **Χρήστου Χαρολάμπους**

Στην προώθηση και την υλοποίηση ενός νέου ευρωπαϊκού προγράμματος που αφορά τον τουρισμό και ειδικότερα τον πολιτιστικό τουρισμό, ο οποίος κατά γενική παραδοχή συνεχώς κερδίζει έδαφος ανάμεσα στους πολίτες που ταξιδεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και γενικότερα, μετέχει το **Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου** εκπροσωπώντας την Κύπρο.

Η όλη προσπάθεια γίνεται μέσω του Εργαστηρίου Ψηφιακής Πολιτιστικής Κληρονομιάς του **ΤΕΠΑΚ** που διευθύνεται από τον Δρα Μαρίνο Ιωαννίδη και την Ερευνητική Μονάδα Κοινωνικής Έρευνας και Περιφερειακής Ανάπτυξης «Ηράκλειτος» του Πανεπιστημίου, υπό τη διεύθυνση του Δρος Αντώνη Θεοχάρου.

Το έργο, με το χαρακτηριστικό τίτλο «ΤΕΧΤΟΥΡ», στο οποίο, εκτός από το **ΤΕΠΑΚ**, συμμετέχουν άλλοι 17 Ευρωπαίοι εταίροι, σκοπό έχει να σχεδιάσει καινοτόμες και βιώσιμες στρατηγικές πολιτιστικού τουρισμού για την ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής εδαφικής ανάπτυξης λιγότερο γνωστών περιοχών στην Ευρώπη, καθώς και άλλων περιοχών. Δεδομένου ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη σημερινή οικονομία, αναφέρεται ενδεικτικά ότι το 2018 αντιπροσώπευε το 37% του συνολικού τουριστικού τομέα με ετήσια αύξηση περίπου στο 15%.

Ωστόσο, με τις αρνητικές συνθήκες που δημιουργήθηκαν με την παγκόσμια εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού, όπως ήταν επόμενο πλήγηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό και αυτός ο σημαντικός τομέας του τουρισμού. Είναι χαρακτηριστικό της εικόνας που προέκυψε το γεγονός ότι ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) διατύπωσε την εκτίμησή ότι στη διάρκεια του 2020 ο διεθνής τουρισμός μειώθηκε κατά περίπου 80%, γεγονός που υποχρέωσε πολλές χώρες να επιδοθούν σε

προσπάθειες και δράσεις μέσα από τις οποίες θα καταστεί δυνατόν «να οικοδομηθεί μια πιο ανθεκτική τουριστική οικονομία, προωθώντας την ψηφιακή μετάβαση και επανεξετάζοντας ένα πιο βιώσιμο τουριστικό σύστημα».

Σε αυτό το πλαίσιο, όπως υποδεικνύουν οι αρμόδιοι φορείς του **ΤΕΠΑΚ**, «ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να επανασχεδιαστεί από περιοχές και τοποθεσίες που προσφέρουν υψηλό πολιτιστικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό δυναμικό». Κι όπως επισημαίνεται, αυτός ο αντίκτυπος δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την ιστορική κληρονομιά, αλλά και από άλλους παράγοντες, όπως η τεχνολογία, η γαστρονομία, η ταυτότητα, ο τοπικός πολιτισμός, οι αξίες, η άυλη κληρονομιά, καθώς και σειρά άλλων παρεμφερών παραγόντων.

Στα πλαίσια των πρωτοβουλιών και δράσεών του, το «ΤΕΧΤΟΥΡ» θα σχεδιάσει, θα επικυρώσει και θα αναβαθμίσει πολιτικές πολιτιστικού τουρισμού και βιώσιμες στρατηγικές. Για να γίνει αυτό, θα συνεργαστεί με οκτώ εργαστήρια πολιτιστικού τουρισμού που βρίσκονται σε διαφορετικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και χωρών εκτός της ΕΕ και με τη συμμετοχή διαφόρων κοινωνικών παραγόντων και ενδιαφερομένων με σχετικό ρόλο στον τομέα του πολιτιστικού τουρισμού.

Στο επίκεντρο το μεσαιωνικό Φικάρδου

Τα πιλοτικά έργα που περιλαμβάνονται στις δράσεις που θα προωθηθούν μέσα από το «ΤΕΧΤΟΥΡ» έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, τα οποία θα επηρέζουν στους εμπειρογνώμονες του έργου να αναπτύξουν ένα ευρύ φάσμα σεναρίων για πειρωτικές και παράκτιες περιοχές, αγροτικές και αστικές περιοχές, αλλά και κάποιες απομακρυσμένες ή περιφερειακές περιοχές, αντιμετωπίζοντας πολλαπλές κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτές τις πιλοτικές περιοχές που θα μελετηθούν για το σκοπό του έργου έχει περιληφθεί, σε ό,τι αφορά την Κύπρο, και το χωριό Φικάρδου που βρίσκεται στην επαρχία Λευκωσίας. Το χωριό, όπως είναι γνωστό, έχει ανακηρυχθεί από το 1978 σε αρχαίο μνημείο και ελεγχόμενη περιοχή, ενώ το 1987 του απονεμήθηκε και το βραβείο Europa Nostra.

Σήμερα είναι σχεδόν έρημο, όμως έγιναν σημαντικές εξειδικευμένες εργασίες συντήρησής του κατά τρόπο που να διατηρηθούν μια σειρά από κατοικίες του 18ου αιώνα με τη χαρακτηριστική λαϊκή αρχιτεκτονική της περιοχής και τα οποία διακοσμούνται με πολύ αξιόλογες ξυλόγλυπτες κατασκευές.

Σε αυτά τα κτίσματα που έχουν συντηρηθεί περιλαμβάνεται το περίφημο «Σπίτι του Κασιονίου» και το «Σπίτι του Αχιλλέα Δημήτρη», τα οποία ανήκουν πλέον στο Τμήμα Αρχαιοτήτων και έχουν μετατραπεί σε μουσεία, στα οποία παρουσιάζονται χαρακτηριστικά στοιχεία της υπαίθρου και της αγροτικής ζωής των προηγούμενων χρόνων.

Για την ιστορία, να αναφέρουμε ότι το Φικάρδου, όπως και κάποια γειτονικά χωριά, ιδρύθηκε από κατοίκους των κατά καιρούς λεπλατημένων παράκτιων πόλεων, οι οποίοι αναγκάστηκαν να καταφύγουν στα βουνά για ασφάλεια. Οι δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης αναπόφευκτα οδήγησαν σε σχηματισμούς

φατριών, υιοθετώντας έτσι και το νόμο της μαχαίρας για την επίλυση διαφορών. Η περιοχή, ελεγχόμενη από αυτή την αταξική κοινωνία, έγινε γνωστή ως το βουνό και δάσος Μαχαίρα.

Λόγω του ότι η τοποθεσία ήταν γνωστή ως τα λημέρια των φυγάδων («φυγά Άνδρον»), η κοινότητα κατέληξε να είναι γνωστή ως Φικάρδου. Αν και το χωριό δεν καταγράφεται σαν φέουδο κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας ή της Ενετοκρατίας, ωστόσο ιστορικοί ερευνητές ταυτίζουν το όνομα του χωριού με το όνομα ενός Ενετού συμβολαιογράφου, του Θωμά Φικάρδου, στα τέλη του 15ου αιώνα

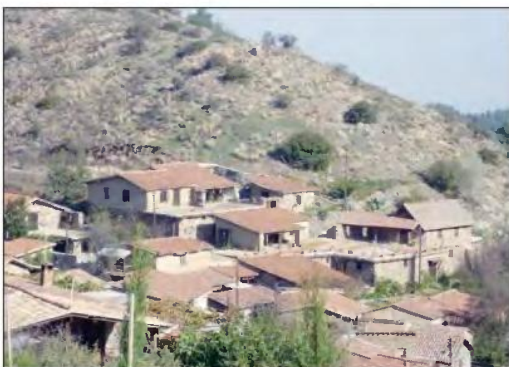
Στόχος η διατήρηση της υλικής και άυλης κληρονομιάς

Ο βιώσιμος πολιτιστικός τουρισμός, όπως αναφέρει ο γενικός συντονιστής του «ΤΕΧΤΟΥΡ», Ντάνιελ Μπασούλτο, αφορά στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τουρισμού με ολοκληρωμένο τρόπο. «Σκοπός είναι η συνεργασία με τις τοπικές κοινότητες για να δημιουργούμε οφέλη για όλους όσοι εμπλεκόμαστε, ενώ γενικός στόχος είναι η διατήρηση της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς».

Με την ολοκλήρωση των δράσεων, τα αποτελέσματα του έργου θα διατεθούν στην πρωτογενή πλατφόρμα ανοιχτής πρόσβασης «ΤΕΧΤΟΥΡ» και θα απευθύνονται στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, επαγγελματίες και τοπικές κοινότητες.

Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα σε αυτούς τους φορείς να αξιολογήσουν τις στρατηγικές και τις υπηρεσίες του πολιτιστικού τουρισμού. Ο σχεδιασμός της πλατφόρμας, όπως αναφέρεται, θα επεκταθεί σε εξυπνες στρατηγικές για αξιοποίηση, επένδυση και εξευρωπαϊσμό, πιλοτικών περιπτώσεων μελέτης και εργασιών με ενασχόληση στον τομέα του πολιτιστικού τουρισμού, για να καλύψει τις ειδικές ανάγκες στη βιομηχανία του.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι πρόσβαση στη συγκεκριμένη πλατφόρμα θα έχουν και άλλοι ευρωπαίοι και μη ευρωπαϊκοί πολιτιστικοί χώροι και οικοσυστήματα, έτσι ώστε να μπορούν να επωφεληθούν από τα επιτεύγματα του έργου.

4. ΑΝΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΛΟΓΩ...

Μέσο: ΧΑΡΑΥΓΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .04/04/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .04/04/2021

Σελίδα: 1

ΠΑΙΔΕΙΑ

**ΑΝΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ
ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΛΟΓΩ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΥ**

ΣΕΛ. 12

Η επιστροφή των Γυμνασίων στις τάξεις δεν είναι επιστροφή στην «κανονικότητα» όσον αφορά την ψυχική υγεία

Του
Ερριανού Πίττα

Μιλώντας στη «Χαραυγή», ο κ. Χρήστος Παναγιωτόπουλος, καθηγητής Ψυχιατρικής Κοινωνικής Εργασίας στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, επισήμανε την επιτακτική ανάγκη όπως εγκύψουν οι εμπλεκόμενοι στην ψυχική υγεία των μαθητών, ιδιαίτερα αυτών του Γυμνασίου. Σημείωσε πως η αστάθεια στη ρουτίνα των παιδιών και ο παρατεταμένος εγκλεισμός δεν βοηθούν την ψυχική υγεία των παιδιών. Όσο μένουμε ανενεργοί, συνεχώς, προκαλείται καθίζηση στην ανάπτυξη της ψυχικής ανθεκτικότητας. Παρατηρείται απομόνωση και έλλειψη κινήτρων, ανέφερε, για να τονίσει πως ειδικά τη σημερινή εποχή βλέπουμε προσκόλληση σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες, κοινωνικά δίκτυα και ηλεκτρονικά παιχνίδια. Πιθανό να έχουμε αύξηση και του σωματικού βάρους, πρόσθεσε, καθώς έχουν διακοπεί όλες οι εξω-σκολικές δραστηριότητες.

Κίνδυνοι για μόνιμες συνέπειες από τον εγκλεισμό και την αστάθεια

Αυτό που έχουμε αντιληφθεί ως ειδικοί, υπογράμμισε, είναι πως η πανδημία έχει αναδείξει όλες τις αδυναμίες και τα ελλείμματα που προϋπήρχαν. Χαρακτηριστικά ανέφερε πως αν ένα παιδί ήταν από πριν απομονωμένο ή παρουσίαζε έλλειψη αυτοπεποίθησης, για παράδειγμα, αυτή η κατάσταση θα εντείνει τα συμπτώματα ή μπορεί να οδηγήσει σε παρατεταμένη παρουσία τους, κάτι που θα καθιστά την αντιμετώπισή τους δυσκολότερη.

Κληθείς να απαντήσει τι επιπτώσεις μπορεί να έχουμε μακροπρόθεσμα, ανέφερε πως ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι να εμφανιστούν φοβίες και απομόνωση από κοινωνικές δραστηριότητες. Ιδίως για παιδιά που είχαν ήδη ψυχικά ελλείμματα, αυτά θα επιδεινωθούν, με υπαρκτό τον κίνδυνο να παραμείνουν μόνιμα, σημείωσε.

Επιτακτική ανάγκη η ομαλή μετάβαση στο σχολικό περιβάλλον

Ο καθηγητής «έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου» για τις συνέπειες σε περίπτωση που η επάνοδος των μαθητών του Γυμνασίου δεν γίνει ομαλά. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε, μπορεί να προκαλέσει σοκ στα παιδιά, που καλούνται να επιστρέψουν στις σχολικές μονάδες και τη διά ζώσης εκπαίδευση μετά από σχεδόν τέσσερις μήνες τηλεκαταδουσίας. Σημείωσε ότι πρέπει να δοθεί περιθώριο στα παιδιά για αποφόρτιση και ομαλή επανένταξη. Προειδοποίησε ότι αν η μετάβαση γίνει ανώμαλα, αναμένεται κάποια παιδιά, ειδικότερα μικρότερων ηλικιών, να εκδηλώνουν άρνηση προς το σχολικό περιβάλλον. Τόνισε πως ειδικά τις πρώτες μέρες πρέπει να δοθεί έμφαση στη στήριξη των παιδιών. «Να ακούσουμε τα

“
Επέστρεψαν την περασμένη Παρασκευή στα σχολεία και οι μαθητές Γυμνασίων μετά από παρατεταμένο διάστημα εγκλεισμού και απουσίας άμεσας και προσωπικής αλληλεπίδρασης με φίλους και συμμαθητές τους. Η επιστροφή όμως στα σχολεία δεν σημαίνει αυτόματα επιστροφή στην «κανονικότητα», ιδιαίτερα για παιδιά που εν μέσω εφηβείας κλήθηκαν να διαχειριστούν μια εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση.

Από τον Μάιο του 2020, ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ προέτρεψε τις κυβερνήσεις να διασφαλίσουν ότι η συζήτηση για την ψυχική υγεία βρίσκεται στο επίκεντρο των μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας. Παρ' όλ' αυτά στις πλείστες χώρες, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος, αυτό έγινε ετεροχρονισμένο.

Η Ειδική Επιτροπή για την ψυχολογική ανάκαμψη των πολιτών συστάθηκε μόλις τον περασμένο Δεκέμβριο. Μέλη της υποεπιτροπής για τα παιδιά και τους έφηβους είναι οι Χρήστος Παναγιωτόπουλος, καθηγητής Ψυχιατρικής Κοινωνικής Εργασίας στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Μόνικα Σιακού, καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο και Μαρία Καρανικόλα, καθηγήτρια Νοσηλευτικής Ψυχικής Υγείας στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

παιδιά», υπογράμμισε, λέγοντας ότι δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι επιστρέφουν στην κανονικότητα. Εξήγησε ότι τους ζητάμε να επανέλθουν κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες με τεστ, πρωτόκολλα και μέτρα προστασίας, σε μια «λανθάνουσα» κατάσταση που σε καμία περίπτωση αποτελεί ομαλότητα.

Ο κ. Παναγιωτόπουλος προέτρεψε όπως τουλάχιστον την πρώτη εβδομάδα να μη γίνουν διαγωνίσματα ή άλλες μορφές αξιολογήσεων που δύναται να προκαλέσουν επιπρόσθετο άγχος στα παιδιά. Την πρώτη εβδομάδα, είπε, πρέπει να αποτυπωθεί η κατάσταση των προηγούμενων τεσσάρων μηνών.

Συνεργασία όλων για το καλό των παιδιών

Σύμφωνα με τον κ. Παναγιωτόπουλο, οι γονείς πρέπει να στηρίξουν τα παιδιά κατά την επιστροφή στο σχολικό περιβάλλον, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που θα διαπιστωθούν φαινόμενα άρνησης. Πρέπει να επικοινωνήσουν με τα παιδιά, να τους μιλήσουν και να τα ενθαρρύνουν για επιστροφή στο σχολικό περιβάλλον. Στάθηκε επίσης σε φαινόμενα αντιπαράθεσης εκπαιδευτικών και γονιών, τα οποία, όπως είπε, πρέπει να εκλείψουν αυτή την περίοδο. Σημείωσε παράλληλα ότι οι εκπαιδευτικοί δεν πρέπει να έχουν ως πρώτιστο μέλημα τους την υλοποίηση του αναλυτικού προγράμματος, αλλά τη στήριξη των παιδιών. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε, σημείωσε, ότι οι εκπαιδευτι-

κοί δεν είναι ειδικοί σε τέτοια θέματα, για να προσθέσει ότι οι σχολικές μονάδες πρέπει να ζητήσουν βοήθεια από τους ειδικούς, οι οποίοι θα στηρίξουν και τα παιδιά αλλά και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Δυστυχώς η ψυχική υγεία δεν αποτελεί προτεραιότητα

Ο Χρήστος Παναγιωτόπουλος τόνισε ότι η προσωπική του άποψη είναι πως η συγκεκριμένη επιτροπή άργησε πολύ να συσταθεί. Γενικά, είπε, η ψυχική υγεία δεν αποτελεί προτεραιότητα σε πολλά κράτη, με την Κύπρο να μην αποτελεί εξαίρεση. Παρ' όλ' αυτά, συνέχισε, η επιτροπή που συστάθηκε αρχές Δεκεμβρίου ενεργοποιήθηκε άμεσα καταθέτοντας εισηγήσεις και προτάσεις. Εξέφρασε παράλληλα την άποψη ότι οι αποφάσεις της επιδημιολογικής ομάδας θα έπρεπε να «ντύνονται» με τις εισηγήσεις της επιτροπής για την ψυχική υγεία. Όπως είπε, ζητίσαν να υπάρχει συνεχής επαφή με τους επιδημιολόγους, όμως μέχρι στιγμής δεν υπήρξε ανταπόκριση.

Σε σχέση με τις προτάσεις της υποεπιτροπής για τα παιδιά και τους έφηβους, κατατέθηκαν στο Υπουργείο Υγείας, στο οποίο και υπάρχει η επιτροπή, στις 26 Ιανουαρίου. Παρ' όλ' αυτά, σύμφωνα με τον κ. Παναγιωτόπουλο, δεν είδαν να γίνονται ουσιαστικές ενέργειες προς υλοποίησή των εισηγήσεων. Χαρακτηριστικά, με βάση όσα λέχθηκαν στη συνεδρία της Επιτροπής Παιδείας την προηγούμενη Τετάρτη, οι λειτουργοί του

Υπουργείου Παιδείας δεν είχαν καμία ενημέρωση για τις εισηγήσεις. Ο καθηγητής σημείωσε επίσης ότι μετά από τέσσερις μήνες που έχει ενεργοποιηθεί η επιτροπή, κλήθηκε πρώτη φορά για δημόσια παρέμβαση στη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας την προηγούμενη εβδομάδα. Σε σχέση με τις εισηγήσεις για τα σχολεία, ανέφερε πως αυτές περιλάμβαναν εύκολες και άμεσα υλοποιήσιμες προτάσεις, όπως η διοργάνωση διαδικτυακών σεμιναρίων στους εκπαιδευτικούς. Έγιναν, όπως ανέφερε, δύο προστάσεις, όμως εντοπίστηκε απουσία σωστής οργάνωσης, καθώς για τεχνικούς αλλά και για πρακτικούς λόγους δεν ήταν δυνατή η καθολική συμμετοχή. Άλλες εισηγήσεις ήταν εκπαιδευτικά τηλεοπτικά σποτάκια για ενημέρωση αλλά και σελίδα στο Facebook για ενημερωτικές αναρτήσεις και ανάπτυξη διαλόγου, ούτως ώστε να απαντώνται ερωτήματα και αντισυμπεριφορές και εκπαιδευτικών.

Ο κ. Παναγιωτόπουλος τόνισε ότι πρέπει άμεσα να υλοποιηθεί η πρόταση για καταγραφή και μελέτη των απόψεων και των βιωμάτων των μαθητών όλων αυτών τους μήνες, ούτως ώστε να έχουμε τα πραγματικά δεδομένα στο συγκεκριμένο περιβάλλον. Μόνο έτσι θα μπορούσαμε με στοχευμένες ενέργειες να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα, ανέφερε, για να τονίσει καταλήγοντας πως πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι η στήριξη των παιδιών πρέπει να συνεχιστεί και τη νέα χρονιά.